

Redd Barna

Justis- og beredskapsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Uttalelsen er også sendt på e-post
til tonje.falch-nevand@jd.dep.no

Vår ref. #269620
Deres ref. 13/7207-TFN

Oslo, 23. mai 2014

Høring – endring i utlendingsforskriften (engangsløsning for lengeværende barn)

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets (JD) høringsbrev datert 11.04.2014 med forslag om endring i utlendingsforskriften som gjelder engangsløsning for lengeværende barn. Forslaget ble varslet i samarbeidsavtalen mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti inngått 30. september 2013. Redd Barna takker for at vi får anledning til å gi våre kommentarer til den foreslåtte forskriftsendringen.

Forslaget gjelder ny forskriftsbestemmelse - § 8-13. Midlertidig bestemmelse om oppholdstillatelse til lengeværende barn.

Innledning

Redd Barna arbeider for at barn skal få oppfylt sine menneskerettigheter slik de er nedfelt i FNs barnekonvensjon. I vårt arbeid er det særlig viktig å styrke rettighetene til utsatte grupper barn.

Redd Barna har i mange år jobbet for at asylsøkende barn og unge i Norge skal ha de samme rettighetene som alle andre barn her i landet. Som en rettighetsbasert organisasjon ønsker vi å virkeliggjøre asylsøkerbarns rettigheter ved å jobbe aktivt for at myndighetene skal gi barna en rettssikker behandling av sin asylsøknad og sikre omsorgstilbud og tilfredsstillende livskvalitet for alle barn. Vi jobber for å synliggjøre at også barn som kommer til Norge som asylsøkere først og fremst er barn, med de samme behov og rettigheter som andre barn i Norge. Gjennom våre frivilliges aktiviteter for barn i mottak har Redd Barna god innsikt i og kunnskap om denne gruppen barns situasjon og levekår i Norge. Vi har også innhentet erfaringer fra barn om hvordan det er å være barn som søker asyl i Norge gjennom prosjektene *Mens vi venter* (2010) og *Den alvorlig store meldingen fra barn som søker asyl i Norge* (2013).

Generell kommentar

Redd Barna har i tidligere høringsuttalelser etterlyst en varig endring som ikke bare avklarer situasjonen for gruppen som omtales som lengeværende barn, men som forebygger at barn som i fremtiden søker asyl i Norge får store deler av sin barndom satt på vent. I forbindelse med innspill til St. Meld 27 (2011-2012) Barn på flukt presenterte Redd Barna et konkret forslag til ny forskrift om innholdet i vurderingen av barnets beste i utlendingssaker. Forslaget ble fremmet sammen med Unicef, NOAS, Røde Kors, Juss Buss og Advokatforeningen. Det vises til vedlagt felles uttalelse og Redd Barnas høringsuttalelse datert 12.09.2012.

Redd Barna er positive til regjeringens vilje til å løse den fastlåste situasjonen for mange barn og barnefamilier. Redd Barna mener imidlertid at forslaget om engangsløsning ikke er tilstrekkelig og vi er kritiske til at forslaget inneholder avgrensninger og forutsetninger som i praksis betyr at løsningen kun vil avklare situasjonen for et mindretall av barna. I tillegg stiller vi spørsmål ved om forslaget er i tråd med Norges menneskerettslige forpliktelser. Det fremkommer ikke i høringsforslaget om departementet har foretatt noen vurderinger av hvordan forslaget forholder seg til dette spørsmålet. Redd Barna har følgende kommentarer til det konkrete forslaget om en engangsløsning for lengeværende barn:

Prinsippet om ikke-diskriminering og barnets beste

FNs barnekonvensjon artikkel 2 bestemmer at statene «skal respektere og sikre de rettigheter som er fastsatt i konvensjonen for ethvert barn innenfor deres jurisdiksjon, uten diskriminering av noe slag og uten hensyn til barnets (...) nasjonale (...) opprinnelse...». Videre sier barnekonvensjonen artikkel 3 at «Ved alle handlinger som berører barn (...) skal barnets beste være et grunnleggende hensyn». Det er ingen tvil om at forslaget har en handling som berører barn, og at barnets beste dermed bør være vurdert med hensyn til utarbeidelsen av forskriftsendringen.

I forslaget er det et vilkår at barnet kommer fra et land som har inngått returavtale med Norge og at barnets søknad om asyl ble registrert før returavtalen trådte i kraft. Redd Barna kan ikke se at kriterier om hvorvidt det foreligger en returavtale med barnets hjemland og tidspunkt for når denne er signert, er relevant i et barnerettslig perspektiv. Hvert enkelt barns situasjon må gis en grundig individuell vurdering etter prinsippet om barnets beste, og således være det grunnleggende og avgjørende hensyn for om det gis oppholdstillatelse eller ikke. Det vil være urimelig dersom spørsmålet om Norge har returavtale med hjemlandet skal veie tyngre enn barnefaglige vurderinger av barnets situasjon og hva som er til barnets beste.

Videre vil vilkåret i forskriftsforslagets første ledd bokstav b) om at «Norge har en returavtale med barnets hjemland» vil føre til ulik praksis og en urimelig forskjellsbehandling for ulike grupper barn basert på deres nasjonalitet. Statsløse barn vil for eksempel falle utenfor anvendelsen av denne forskriftsbestemmelsen, siden de ikke tilhører noe stat det kan inngås returavtaler med. Dette vilkåret bryter etter Redd Barnas mening klart med prinsippet om ikke-diskriminering, jfr. Barnekonvensjonen art 2.

Tall fra UDI viser at det er 578 barn med utreiseplikt som bor på mottak, hvor det er tre år eller lengre siden søknaden om asyl ble fremmet. I høringsbrevet understreker departementet at det er stor usikkerhet knyttet til hvor mange engangsløsningen vil omfatte. Basert på usikre anslag anslår departementet at den vil omfatte om lag 130 barn. Vilåårene i forslaget medfårer at de fleste barna

som har tre år eller lengre botid i Norge ikke vil bli omfattet av engangsløsningen og barn fra land uten returavtale vil ikke få sin sak vurdert.

Slik Redd Barna ser det vil et absolutt vilkår om returavtale med barnets hjemland og tidspunktet for når avtalen er signert være i strid med barnekonvensjon artikkel 2 og 3. Redd Barna støtter ikke dette forslaget og ber departementet om å foreta en gjennomgang og vurdering av dette.

Barn som egne rettssubjekt

FNs barnekonvensjons grunnleggende syn på barn er at barnet er et eget rettssubjekt og er innehaver av selvstendige rettigheter. Redd Barna er derfor svært kritiske til forslaget til ny forskriftsbestemmelse fjerde ledd om at oppholdstillatelse skal bare gis dersom foreldre medvirker til å avklare sin og barnets identitet. Vi stiller spørsmål ved om det er i tråd med barnekonvensjonen å gjøre det til en hovedregel at foreldre skal medvirke til å klargjøre sin identitet, slik forslaget legger opp til.

Vi vil understreke at utlendingsmyndighetene er forpliktet til å vurdere barnets beste, og legge det til grunn som et grunnleggende hensyn. Barnets rettigheter kan ikke gjøres avhengig av at foreldrene har opptrådt på en bestemt måte. Uavhengig av foreldrenes handlinger skal barnets beste vurderes og vektlegges. Barn skal ikke lastes for sine foreldres handlinger. Dersom bestemmelsen tolkes slik at det kun skal gjøres en vurdering av barnets situasjon i de tilfellene hvor foreldrene har medvirket, vil dette ikke være i tråd med Norges forpliktelser etter barnekonvensjonen artikkel 3.

Det er imidlertid positivt at departementets foreslår at medvirkning til å avklare identitet er knyttet til den nye behandlingen av søknad om oppholdstillatelse i forbindelse med engangsløsningen, og at eventuelt tidligere mangel på medvirkning ikke skal legges til grunn. Dette forslaget støtter Redd Barna.

Barnets rett til familieliv

I departementets forslag til forskriftsbestemmelses tredje ledd blir det foreslått «*Dersom det gis oppholdstillatelse etter første ledd, skal også barnets foreldre og enslige søsken under 18 år gis oppholdstillatelse etter lovens § 38, med mindre særlige grunner taler imot. Det er et vilkår at vedkommende bor sammen med barnet*». I dette forslaget blir ikke andre medlemmer i familien som for eksempel søsken som er fylt 18 år nevnt. I departementets høringsbrev presiseres det at «*...andre slektninger enn barnets foreldre og ugifte, mindreårige søsken ikke omfattes av engangsløsningen*».

Redd Barna er kritiske til at forslaget legger opp til at myndige søsken ikke skal få opphold sammen min sin familie. Familien er beskyttet av flere konvensjoner, som for eksempel EMK artikkel 8. Barnets rett til å være sammen med sin familie er også slått fast i barnekonvensjonen artikkel 9, 10 og 16. Forslaget, slik det fremgår, vil være svært inngripende. Det innebærer at familieforhold brytes opp og at barn risikerer å miste sine nærmeste familiemedlemmer fordi myndige søsken ikke får opphold sammen med sin familie og må forlate Norge og returnere til hjemlandet. Redd Barna understreker at medfølgende søsken over 18 år ofte har vært mindreårige ved ankomst til Norge, og vil således ha tilbragt mange år av sin barndom i Norge før de fyller 18 år.

Redd Barna

Å legge opp til en splittelse av søsken er et svært inngripende tiltak som ikke er i tråd med retten til familieliv. Redd Barna ber departementet vurdere dette nærmere og inkludere myndige søsken på lik linje med foreldre til barnet inn under foreslått fjerde ledd.

Begrensede tillatelser

Det fremkommer av høringsbrevet at lovens § 38 femte ledd gjelder som ellers i denne forskriftsendringen, og at det kan være aktuelt å gi begrensede tillatelser dersom det gjenstår tvil om søkers identitet (selv om utlendingen etter beste evne har medvirket til å avklare sin identitet). Redd Barna er sterkt kritiske til at barn og familier som allerede har fått sine liv satt på vent nå kan gis begrensede tillatelser. Fafo-rapporten *Normalitet i limbo* viser at barn med endelig avslag er barn som har levd i en svært sårbar livssituasjon over lang tid, og som mest av alt har behov på en normal og forutsigbar hverdag for å kunne vokse og utvikle seg (Weiss 2013). Det vil være svært alvorlig og ødeleggende å gi disse barna enda flere år med usikkerhet og uforutsigbarhet, og vi anbefaler derfor at det gis oppholdstillatelser etter forskriftsbestemmelsen uten begrensninger i denne foreslåtte engangsløsningen.

Fri rettshjelp

Det fremgår av høringsbrevet at utlendingsforvaltningen ikke på eget initiativ vil gjenoppta saker hvor det foreligger endelig vedtak. Asylsøkere med endelig avslag har ikke krav på fri rettshjelp, og Redd Barna er bekymret for at familier som vil omfattes av ordningen ikke vil få tilstrekkelig informasjon om den kompliserte regelverksendringen. Mange vil trenge informasjon, veiledning og ha behov for gratis rettshjelp for å kunne fremme en anmodning om omgjøring som svarer på de ulike vilkårene i bestemmelsen.

Redd Barna anbefaler derfor at det settes av midler til å gi fri rettshjelp for å sikre at barnefamilier og enslige mindreårige gis en reel mulighet til å prøve sin sak innenfor den foreslåtte forskriftsbestemmelse.

Med vennlig hilsen
Redd Barna

Janne Olise Raanes
Leder Norgesprogrammet

Rannveig Åsheim
rådgiver flyktningbarn